

Spesialistutdanning av leger i Midt-Norge

Anbefalt driftsmodell

Foto: Geir Mogen, NTNU

Bakgrunn

Forskrift om spesialistutdanning og spesialistgodkjenning for leger og tannleger (Spesialistforskriften)¹, trådte delvis i kraft 01.09.2017 med innføring av LIS1(del 1) som erstatning for turnustjenesten. Fra den 01.03.2019 ble forskriften fullt iverksatt til også å gjelde del 2 og del 3 i spesialistutdanningen for leger. Spesialistforskriften skal være en kvalitetsreform med fokus på målrettet supervisjon og veiledning samt systemer for god kompetansevurdering. Læringsmål er styrende for hvilken kompetanse den enkelte lege skal oppnå, og dette er berammet til å oppnås innenfor en tidsramme på minimum 5 år etter gjennomført del 1.

Helse- og omsorgsdepartementet har ansvaret for forvaltningen av lover og forskrifter tilhørende spesialistutdanning av leger. Departementet stiller i tillegg krav i styringslinjen til de regionale helseforetakene og til Helsedirektoratet.

Helsedirektoratet har et overordnet faglig ansvar for utdanningen, blant annet ved å fastsette læringsmål for spesialitetene, godkjenne eller registrere utdanningsvirksomhetene og godkjenne legespesialistene. Helsedirektoratet skal

¹ [Spesialistforskriften med kommentarer](#)

følge med på helheten og kvaliteten i spesialistutdanningen, i tråd med direktoratets generelle rolle i å følge med i utviklingen av tjenesten.

De regionale helseforetakene har for sykehusspesialitetene ansvar for at regionens behov for utdanning av spesialister blir dekket, og for å legge til rette for helhetlige utdanningsløp. Ifølge spesialistforskriften skal de også opprette regionale utdanningsentre ved regionsykehusene som skal ha ansvar for å utvikle og gjennomføre læringsaktiviteter.

Organisering i Midt-Norge

Helse Midt-Norge RHF består av tre helseforetak: Helse Møre og Romsdal, Helse Nord-Trøndelag og St. Olavs hospital. For hvert av disse helseforetakene er det ansatt utdanningskoordinerende overleger som sammen med Regionalt utdanningscenter, RegUt Midt, koordinerer og gir råd om spesialistutdanning av leger i regionen. Ingen av disse rollene har styringsmakt. Det er først og fremst helseforetakene som gjennom sine ledere har ansvar for spesialistutdanningen for den enkelte LIS, og for å følge spesialistforskriften. Godkjenning av læringsmål er leders ansvar, og dette ansvaret kan ikke delegeres.

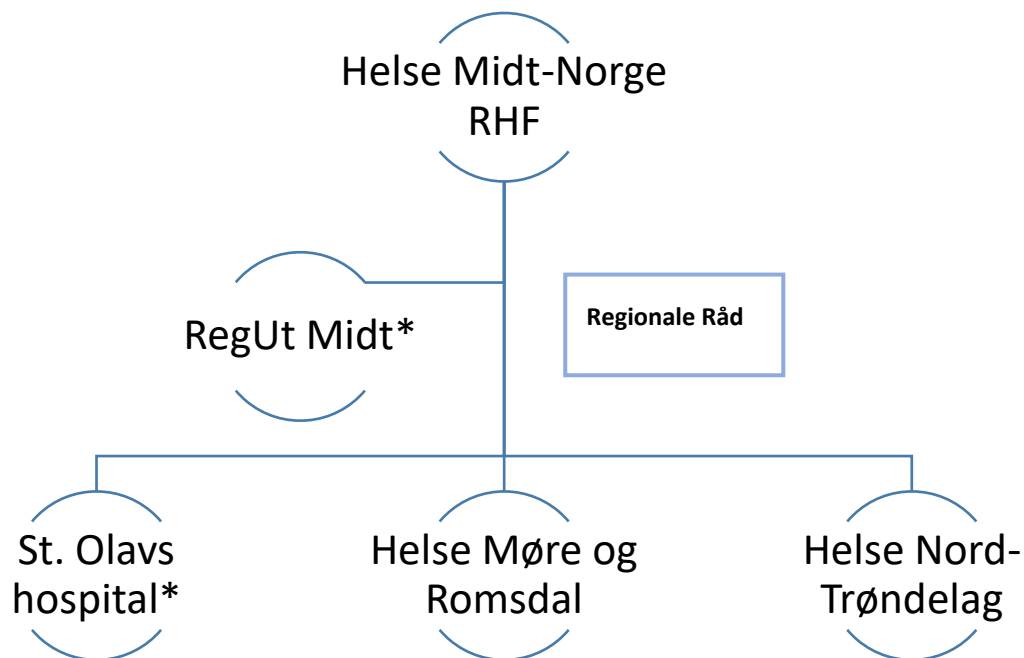
Ved hvert helseforetak er det oppnevnt utdanningsansvarlige overleger innenfor de ulike spesialitetene. Hver enkelt spesialitet har gjennom sin avdeling sendt søknad til Helsedirektoratet om å bli godkjent som utdanningsvirksomhet. Disse søknadene ble sendt i 2019, og progresjon i saksbehandling av søknadene er tilgjengelig på denne nettsiden:

[Godkjente og registrerte utdanningsvirksomheter - Helsedirektoratet](#)

For hver spesialitet i regionen er det både fagledernetverk², andre faglige nettverk og Regionale råd. Det er de Regionale rådene som har ansvar for oppfølging av utdanningsrelaterte oppgaver tilknyttet spesialistutdanning av leger (se [mandat](#)).

² [Fagledernetverk – Helse Midt-Norge](#)

Figuren nedenfor viser organisering av spesialistutdanning for leger i regionen:

44 spesialiteter

[Nettside St. Olavs hospital](#)

31 spesialiteter

[Nettside HMR](#)

26 spesialiteter

[Nettside HNT](#)

Utdanningskoordinerende overlege(r) ved hvert helseforetak

Utdanningsansvarlige overleger for spesialitetene innenfor de enkelte helseforetak

*RegUt Midt er underlagt St. Olavs hospital HF for personell og drift. I henhold til spesialistforskriften er [regionale utdanningssentre](#) opprettet ved regionsykehusene. Videre har de definerte [rapporterings- og beslutningslinjer](#).

Regionalt utdanningssenter Midt-Norge (RegUt Midt)

De regionale helseforetakene (RHF'ene) har et sørge-for-ansvar for å etablere regionale utdanningssentre. [Mandatet](#) fra RHF'ene har gitt sentrene i oppdrag å påse at utdanningsløpene til LIS ivaretas med tanke på kvalitet, effektivitet, forutsigbarhet og progresjon. Videre at kvalitet i utdanningene oppnås ved å etablere godt samarbeid om utdanningsløp, læringsaktiviteter, veiledning og kompetansevurdering slik at man oppnår et likeverdig utdanningstilbud regionalt og nasjonalt.

RegUt Midt er organisert under fagavdelingen, St. Olavs hospital, og rapporterer til avdeling for helsefag, Helse Midt-Norge (HMN) RHF, som ivaretar finansiering av aktivitet ved RegUt Midt. Seks personer er ansatt i RegUt Midt for å ivareta regionale og nasjonale oppgaver. Utdanningskoordinerende overlege (UKO) finansiert av St. Olavs hospital er administrativt tilknyttet RegUt Midt.

RegUt Midt har sine kontorer i [1902-bygget](#) på St. Olavs hospital, Øya. Dette bygget er det opprinnelige sykehuset fra 1902. Det har antikvarisk verdi, og ble opprustet og tilpasset dagens standarder med ferdigstilling 2008.

Oppgaver for RegUt Midt:

	RegUt Midt
Regionale oppgaver	<ul style="list-style-type: none"> • God dialog med avdeling for helsefag, HMN RHF. • Dialog og informasjonsutveksling med ledelse i HF-ene. • God og tett dialog og informasjonsutveksling med de tre UKO-ene i regionen gjennom bl.a. LIS-nettverksmøte. • Bistå aktivt i utarbeidelse av retningslinjer og anbefalinger som bidrar til god kvalitet, forutsigbarhet og harmonisering i spesialistutdanningsløpene. • Bistå i prosesser for at få etablert/revidert fagavtaler/samarbeidsavtaler. • Sikre at kurs i veiledning og supervisjon tilbys jevnlig i regionen og bidra til rekruttering av leger til TTT-programmet i supervisjon og veiledning, HSØ. • Fasilitere møter og ha god dialog med regionale råd for LIS-utdanning. • Ansvar for LIS1 evaluering. • Sørg for at informasjon om spesialistutdanning og RegUt HMN er oppdatert og tilgjengelig. • Bidra til dialog og samarbeid med NTNU. • Samarbeide med Simulatorsenteret. • God dialog med ALIS Midt. • Svare på spørsmål fra LIS, ledere og andre som er involvert i spesialistutdanningen for leger.

Nasjonale oppgaver	<ul style="list-style-type: none"> • Dialog med de andre tre andre RegUt-ene. • Svare ut oppgaver som følger av RegUt HMN sitt fagkontaktansvar for spesialiteter. Dette inkluderer bl.a.: <ul style="list-style-type: none"> ○ overordnet ansvar for kurs og langtidsplanlegging av kursvirksomheten. ○ bidra aktivt til tverregional harmonisering av læringsaktiviteter inkludert felles kompetansemål (FKM). ○ svare ut forespørsler fra Hdir om endringer i spesialistutdanningen. ○ fasilitere møter og ha god dialog med tverregionale råd for spesialistutdanning av leger. ○ i samarbeid med arrangerende RegUt tilby praktisk og pedagogfaglig informasjon og støtte til kursleder og kurskomite. ○ jevnlig kontakt med fagmiljøer. • Svare ut oppgaver som følger av rollen som arrangerende RegUt. Dette innebærer praktisk og administrativt ansvar for gjennomføring av kurs i Midt-Norge, se informasjonsside. • Dialog og jevnlig kontakt med Legeforeningen. • Dialog og jevnlig kontakt med Helsedirektoratet. • Sammen med de andre RegUt-ene sikre at dokumenter og mandat vedrørende spesialistutdanning for leger er oppdaterte og tilgjengelige. • Sammen med de andre RegUt-ene sikre at det gis god informasjon om spesialistutdanningen for leger. • Bidra i arbeidet med å videreutvikle Kompetanseportalen. • Ha et godt samarbeid med de andre RegUt'ene gjennom arrangering av årlig, nasjonal spesialistutdanningskonferanse.
---------------------------	--

Utdanningskoordinerende overlege (UKO)

I Helse Midt Norge er det opprettet utdanningskoordinerende overleger (UKO) i hvert helseforetak. UKO skal aktivt bidra til utviklingsarbeid tilhørende spesialistutdanning ved sitt helseforetak, være rådgiver for utdanningsansvarlige overleger og ledere ved de ulike avdelinger og legge til rette for godt samarbeid innen spesialistutdanning av leger mellom helseforetak i samarbeid med RegUt Midt og Helse Midt-Norge RHF.

Oppgaver for UKO er blant annet å:

- Sende og oppdatere søknader om godkjenning som utdanningsinstitusjon for hver spesialitet tilhørende sitt helseforetak, og ha dialog med Helsedirektoratet

omkring disse søknadene. Tilknyttet dette ha ansvar for oppdatering og endringer av fagavtaler mellom helseforetak.

- Legge inn offentlige utdanningsplaner på nett, og oppdatere disse i samråd med fagmiljøene
- Bistå ved besøk fra de ulike spesialitetskomiteer på sitt helseforetak
- Delta i møter med Regionale råd i de ulike spesialiteter ved behov
- Bidra i høringsprosesser tilknyttet LIS-utdanningen
- Rådgi og veilede ledere og utdanningsansvarlige overleger (UAO) i konkrete spørsmål angående LIS'enes utdanning eller i mer generelle spørsmål vedrørende avdelingens utdanning og utdanningsplaner.
- Bidra i planlegging, utvikling og implementering av læringsaktiviteter tilknyttet Felles Kompetansemål (FKM) sammen med ledere og UAO.
- Oppdatere Kompetanseportalen i samarbeid med systemansvarlig kontakt
- Holde kontakten med Helsedirektoratet tilknyttet problemstillinger rundt LIS-utdanningen
- Svare ut e-mail og forespørsler omkring LIS utdanning ved eget helseforetak
- Bistå i planleggingen av den årlige nasjonale [spesialistutdanningskonferansen for leger](#)
- Delta i nasjonalt forum for LIS-utdanning

UKO møtes regelmessig minst en gang i måneden i tillegg til et månedlig møte sammen med RegUt Midt og representanter fra Helse Midt-Norge RHF.

Systemkoordinatorer for Kompetanseportalen på lokalt og regionalt nivå deltar i møtene ved behov.

UKO har til dels ulike oppgaver og funksjoner i de tre ulike helseforetakene i Helse Midt-Norge, og om veiledningsressurs er tilknyttet stillingen. Stillingsandelene varierer derfor tilsvarende.

I HMR og HNT har UKO koordineringsansvar for LIS1-utdanning, veilederkurs og LIS del 2/3, mens UKO ved St Olavs hospital har hovedansvar for del 2/3 og delvis LIS1 i samarbeid med RegUt Midt-Norge.

Ledere og fagmiljøene har ansvar for lokale justeringer og endringer i henhold til nasjonale og regionale krav og ønsker for LIS-utdanningen i sitt helseforetak. UKO har ansvar i denne sammenheng som rådgivende instans for å sikre at utdanningen blir i henhold til spesialistforskriftens krav.

UKO har kontakt med de utdanningsansvarlige overlegene ved sitt helseforetak, og arrangerer jevnlig møter med disse.

Dokumenter utviklet i samarbeid mellom UKO'er i Midt-Norge og RegUt Midt er maler for individuell utdanningsplan (vedlegg nr. 1 og 2) samt anbefaling vurderingskollegium (vedlegg nr. 3).

Utdanningsansvarlig overlege (UAO)

Leder har det formelle ansvaret for gjennomføring av ny LIS utdanning ved hver enkelt avdeling, samt ansvar for godkjenning av læringsmål. Denne oppgaven kan delegeres, men ikke ansvaret. Utdanningsansvarlige overleger skal bistå leder med struktur og systemer, og har et særskilt ansvar for å sørge for at veiledere og kolleger i avdelingen/seksjonen etablerer god kvalitet med hensyn til veiledning, gruppeveiledning, supervisjon og kompetansevurderinger av LIS.

UAO skal være godkjent spesialist innenfor sin spesialitet, og det forutsettes god kjennskap til spesialistforskriften samt føringer og krav som følge av denne. Det er også ønskelig med interesse for utdanning, pedagogisk kompetanse, forskningserfaring, kunnskap om LIS-utdanning og gjennomført veilederkurs.

Oppgaver for UAO:

- Avdelingsledelsens rådgiver i spørsmål om utdanning
- Lede utdanningsutvalget for sin spesialitet der man ikke har en egen leder for utdanningsutvalget.
- Bidra til at LIS-utdanningen integreres med driften sammen med leder
- Tilpasse individuell utdanningsplan til spesialiteten vedrørende læringsmål og læringsaktiviteter som skal gjøres på de ulike læringsarenaer

- Sørge for organisering av den teoretiske undervisningen tilknyttet læringsmål sammen med utdanningsutvalget, og bidra til tilrettelegging av gode læringsarenaer slik at læringsmål oppnås
- Bidra i planlegging, utvikling og implementering av læringsaktiviteter tilknyttet Felles Kompetansemål (FKM) sammen med UKO
- Bistå leder i å oppfylle forskriftsfestede krav tilhørende LIS-utdanning slik at avdelingen har en plan for organisering av veiledning, supervisjon, kompetansevurdering og dokumentasjon. Herunder oppfordre alle kolleger til å delta på veilederkurs, og etablere gode rammer omkring vurderingskollegium
- Delta og bidra inn i nettverk med andre UAO sammen med UKO

Funksjonstittel for UAO tilsvarer omtrent 2 % per LIS, og bør utgjøre minimum 10 % (som regel 10-20% pr 7-9 LIS man har ansvar for). Det må settes av skjermet tid i tjenesteplanen til den legen som har denne funksjonen.

Utdanningsutvalg

Spesialitetene og avdelingene er pålagt å ha egne utdanningsutvalg. UAO leder utdanningsutvalget for sin spesialitet der man ikke har en egen leder for utdanningsutvalget. I tillegg må utdanningsutvalget ha minimum en LIS-lege som medlem. Øvrig organisering av utdanningsutvalget står hver avdeling/seksjon fritt til å ivareta på best mulig måte ut ifra hva som blir best for den enkelte avdeling/seksjon.

Ansvar for fungerende utdanningsutvalg: Avdelingsleder

Oppgaver for utdanningsutvalget:

- Legge til rette for at LIS får gode utdanningsløp ved avdelingen, og ivareta spesialistutdanningen for den aktuelle spesialitet ved helseforetaket
- Definere lokale læringsaktiviteter, læringsarena og vurderingsform for de enkelte fagspesifikke læringsmål

- Ha oversikt over hvilke læringsmål som kan oppnås lokalt ved avdelingen, og hvilke læringsmål LIS må til annen læringsarena for å oppnå
- Sette opp en plan for internundervisning og organisering av annen undervisning og opplæring for den enkelte spesialitet
- Ansvar for organisering av møte ved besøk fra Legeforeningens spesialitetskomite
- Eventuelle andre oppgaver delegert fra leder

Vedlegg

1. Mal individuell utdanningsplan Helse Nord-Trøndelag og St. Olavs hospital
2. Mal individuell utdanningsplan Helse Møre og Romsdal
3. Anbefaling vurderingskollegium

Foto: Geir Otto Johansen, NTNU